

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

**CUNOAȘTEREA GENERALĂ A INSTITUȚIEI PROBAȚIUNII.
REPERE CONCEPTUALE, BAZA NORMATIVĂ NAȚIONALĂ
ȘI INTERNAȚIONALĂ**
(consilieri de probațiune)

CURRICULUM

FORMATOR:

Vladimir POPA,
șeful OCP al MJ

CHIȘINĂU - 2013

I. PRELIMINARII

Reacția socială față de infracționalitate de-a lungul timpului a cunoscut câteva forme de manifestare, care s-au conturat ca modele distincte: represiv, preventiv și curativ. Toate aceste modele, combinate, astăzi au contribuit la formarea unor tendințe noi ale reacției sociale. Conform doctrinelor criminologice, o tendință nouă a reacției sociale o reprezintă tendința moderată.

Această nouă orientare abordează problematica prevenirii și combaterii criminalității, într-o manieră structurală, sistematică, apreciind că reducerea diferenței sociale, economice și culturale dintre indivizi este de natură să contribuie la o mai mare implicare a cetățenilor la soluționarea problemelor comunității din care fac parte.

O instituție relativ nouă care propagă ideea tendinței moderate o reprezintă Probațiunea.

Din punct de vedere etimologic, termenul *probațiune* provine din latinescul "*probatio*" - perioadă de încercare. Acei condamnați, care au demonstrat de-a lungul perioadei stabilite dorința de a se schimba, prin îndeplinirea condițiilor impuse, sunt iertați și eliberați.

În unele state probațiunea apare ca o sancțiune, ceea ce face ca aria și sfera de aplicare a activităților sale să fie limitate, astfel că în noua abordare a penalizării infractorilor, probațiunea este definită ca o modalitate de intervenție prin activități cu fundament socio-pedagogic, caracterizate printr-o combinație între asistență și consiliere psiho-socială și supraveghere. Ea este aplicată delicvenților selecționați în funcție de personalitatea lor criminologică, scopul principal fiind acela de a oferi subiectului posibilitatea de a-și modifica atitudinea față de viața în societate și de a se reintegra în mediul social, la libera sa dorință și fără riscul de a încălca din nou norma penală.

Probațiunea este una din instituțiile de justiție penală care dispune de strategii de intervenție în toate etapele procesului de justiție penală. Probațiunea este un complex de activități de evaluare, asistență, consiliere psiho-socială și supraveghere în comunitate a persoanei în conflict cu legea penală (învinuit, inculpat, condamnat) cu scopul de a o reintegra în societate și proteja comunitatea de riscul recidivei. Diversitatea activităților de probațiune servesc unui dublu scop: protecția comunității prin monitorizare continuă a comportamentului infractorului și reintegrarea socială a acestuia. În planul serviciilor, probațiunea înglobează activități menite să sporească eficiența sistemului de justiție penală și să mărească importanța conceptului de individualizare a pedepsei penale.

Instituția probațiunii se implementează în Republica Moldova prin proiecte-pilot de IRP care este un ONG, iar la nivel statal, se implementează odată cu crearea serviciului de probațiune, în 2007, cadrul normativ-juridic al probațiunii fiind definitivat prin Legea nr. 8-XVI din 14.02.2008 cu privire la probațiune. Un rol deosebit în implementarea probațiunii îi revine consilierului de probațiune, care trebuie să-și îndeplinească atribuțiile în mod profesionist.

Instruirea în disciplina dată este orientată spre cunoaștere, aplicare și integrare. Cunoașterea include acumulare de informație și sistematizare de concepte în domeniul probațiunii. Aplicarea va forma abilități practice pentru activitățile de probațiune. Integrarea ține de formarea și dezvoltarea capacităților de a reda cunoștințele teoretice și a folosi abilitățile practice în activitatea profesională de toate zilele și la rezolvarea problemelor complicate.

II. OBIECTIVELE GENERALE ALE DISCIPLINEI

La studierea disciplinei ”Cunoașterea generală a instituției probațiunii. Repere conceptuale, baza normativă națională și internațională” consilierul de probațiune trebuie:

La nivel de cunoștințe și înțelegere:

- Să definească principiile de bază și conceptul probațiunii;
- Să definească noțiunile și esența probațiunii;
- Să determine rolul probațiunii în sistemul de drept;
- Să relateze baza normativă națională și internațională în domeniul probațiunii;
- Să relateze drepturile și obligațiile personalului probațiunii și subiecților probațiunii.
- Să explice noile tendințe internaționale și europene în domeniul probațiunii;
- Să explice Regulile Probațiunii adoptate în 2010 de către Consiliul Europei și principalele recomandări de aplicare;
- Să interpreteze modificările legislative naționale pertinente probațiunii;

La nivel de aplicare:

- Să aplice în practică prevederile actelor normative;
- Să organizeze și să planifice activitatea cotidiană în conformitate cu actele normative;
- În activitatea cotidiană să se țină de prevederile Regulilor CoE referitor la probațiune;
- Să respecte drepturile subiecților probațiunii;

La nivel de integrare:

- Să recomande soluții pentru depășirea dificultăților de implementare a probațiunii în Republica Moldova;
- Să propună modalități de diversificare a activităților de probațiune în sistemul de drept al Republicii Moldova;

III.ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Numărul de ore		Modalitate de evaluare	Responsabil de disciplină
C	S		
4	6	Teste pentru verificarea cunoștințelor	Vladimir Popa

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

4.1. Tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs

Nr. Crt.	Tema	Realizarea în timp (ore)
1.	Evoluția probațiunii. Probațiunea în Europa. Cadrul instituțional al serviciului de probațiune în RM. Importanța instituției probațiunii în RM. Noțiuni principale de probațiune.	2
2.	Tipurile probațiunii. Scopurile principale a probațiunii. Avantajele probațiunii față de privațiune de libertate. Subiecții probațiunii. Drepturile și obligațiunile subiecților probațiunii. Principalele direcții de activitate.	2
	TOTAL	4

4.2. Tematica și repartizarea orelor practice

Nr. Crt.	Tema	Realizarea în timp (ore)
1	Evoluția probațiunii. Probațiunea în Europa. Cadrul instituțional al serviciului de probațiune în RM. Importanța instituției probațiunii în RM. Noțiuni principale de probațiune.	2
2.	Tipurile probațiunii. Scopurile principale a probațiunii. Avantajele probațiunii față de privațiune de libertate. Subiecții probațiunii. Drepturile și obligațiunile subiecților probațiunii. Principalele direcții de activitate.	4
	TOTAL	6

V. OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ ȘI CONȚINUTURI

OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ	CONȚINUTURI
<ul style="list-style-type: none"> • Să definească noțiunea de probațiune; • Să cunoască apariția și dezvoltarea probațiunii în țările cu o istoria îndelungată; • Să cunoască crearea serviciilor de probațiune în alte țări • Să cunoască evoluția și dezvoltarea probațiunii în RM • Să cunoască actele normative naționale și internaționale în domeniul probațiunii	<ul style="list-style-type: none"> • Delimitări conceptuale: definiția probațiunii, sensul etimologic al conceptului de probațiune. • Istoria probațiunii. • Primele elemente de probațiune. • Dezvoltarea probațiunii în țările Europei și particularitățile din Anglia, Franța, Olanda, Irlanda, Danemarca, Belgia, Austria, Finlanda, Norvegia, Suedia. • Apariția și dezvoltarea probațiunii și particularitățile din Romania, Cehia, Ungaria, Polonia, Latvia, Estonia, Lituania, Georgia. • Baza normativă internațională a probațiunii • Apariția probațiunii în RM. • Baza normativă a probațiunii în RM.

	<ul style="list-style-type: none"> • Crearea serviciului probațiunii în RM. • Modelul probațiunii în RM. • Dezvoltarea probațiunii în RM
<ul style="list-style-type: none"> • Să cunoască tipurile probațiunii • Să cunoască scopurile și sarcinile probațiunii • Să definească subiecții probațiunii • Să cunoască drepturile și obligațiile subiecților de probațiune, • Să cunoască direcțiile de activitate a probațiunii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Probațiunea prezentențială, sentențială și postpenitenciară; • Probațiunea ca alternativă la închisoare. • Prevederile legislative referitor la subiecții probațiunii și direcțiile de activitate.

V. EVALUAREA DISCIPLINEI

6.1. Mostră de evaluare curentă

Evaluări sumative periodice: lucrări de control

Mostră 1

Lucrare de control la tema: Noțiunea și evoluția institutului probațiunii.

Subiectul 1. Noțiunea instituției probațiunii.

- Dați definiția probațiunii.
- Descrieți primele elemente ale probațiunii.
- Principalele activități ale probațiunii tradiționale

Subiectul 2. Conceptul probațiunii contemporane.

- Faceți caracteristica probațiunii contemporane.
- Descrieți sistemele de probațiune în diferite țări (Anglia, Olanda, Letonia, Lituania, Franța).
- Principalele activități ale probațiunii contemporane.

Mostră 2

Lucrare de control la tema: Probațiunea în RM

Subiectul 1. Implementarea institutului probațiunii în RM

- Descrieți istoria probațiunii în RM
- Faceți caracteristica modelului probațiunii din RM
- Descrieți procesul creării serviciului de probațiune în RM

Subiectul 2. Baza normativă a probațiunii

- Numiți actele normative a probațiunii din RM
- Reglementări internaționale în domeniul probațiunii.
- Descrieți actele strategice de dezvoltare a probațiunii în RM.

Subiectul 3 Prevederile legislației naționale în domeniul probațiunii.

- Numiți tipurile probațiunii, principiile și scopul probațiunii,
- Numiți direcțiile de activitate.
- Numiți subiecții probațiunii, drepturile și obligațiunile lor.

6.2. Mostră de evaluare sumativă finală.

Teste

VII. LITERATURA DE SPECIALITATE:

1. Dolea I., Zaharia V., Revista de științe penale, supliment 2007, Culegere de acte naționale și internaționale în domeniul penal, volumul I, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2007;
2. Ciobanu V., Rotaru V., Zaharia V., Dolea I., Justiția Juvenilă; Instituția probațiunii în sistemul de drept al Republicii Moldova; Mediarea penală. PNUD Moldova, Institutul Național al Justiției. - Ch. : ELAN POLIGRAF S.R.L., 2009 – (Seria: Suporturi de curs). – Cartea a 11-a. – 296 p.
3. Zaharia V., Popa V., Popa V., Astrahan L., Ghidul consilierului de probațiune, - Ch.: Tipogr. „Bons Offices” S.R.L., 2009, 220 p. ;
4. Ulianovschi X., Golubțov I., Zaharia V., Cojocaru V., Ghidul consilierului de probațiune, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2004;
5. Zaharia V., Popa V., Rotaru V., Martin D., Beldiga C. Alternative la detenție. Raport de evaluare. - Ch. : „Helmax-Exim” SRL, 2009, 184 p. ;
6. Dolea I., Zaharia V., Rotaru V., Popa V., Probațiunea în Republica Moldova. Raport de monitorizare. - Ch.: Tipogr. „Bons Offices” S.R.L., 2011, 100 p. ;
7. Florian Gh., Zaharia V., Dilion M., Popa V., Moraru-Chilimar R., Probațiunea prezentențială în privința minorilor. Teorie și practică, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2005;
8. Ulianovschi X., Mîrza V., Golubțov I., Rijicova S., „Ghid privind munca neremunerată în folosul comunității aplicată față de minori”, IRP, Chișinău, 2006;
9. Vulpescu A., N. Canțer, D. Postu, Iu. Adam, „Pregătirea pentru liberare a deținuților”, IRP, Chișinău, 2007;
10. Caciamac L., Zaharia V., Canțer N., Postu D., Raportul misiunii de evaluare a necesităților în domeniul pregătirii pentru liberare a deținuților. - Institutul de Reforme Penale. – Ch. : Helmax-Exim, 2006 (Tipogr. „Bons Offices”), 92 p. ;
11. Cojocaru V., Zaharia V., Cepraga I., Adam Iu., Vulpescu A., Pregătirea pentru liberare a deținuților. - Ch. : „Cu drag” SRL, 2009, 196 p. ;
12. Prițcan V., Gribincea T., Moraru-Chilimar R., Cojocaru A., Fiscuci C., Popa V., Dumbrăveanu V., Lungu V., Popovici M., Reintegrarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție. Ghid practic, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2007;
13. Dolea I., Zaharia V., Ardeleanu D., Cepraga I., Șarban S., Capacități și abilități de reintegrare socială a deținuților. Cercetare sociologică. - Institutul de Reforme Penale – Ch. : „Bons Offices” SRL, 2009, 56 p. ;
14. Ciobanu D., Bolotovici L., Popa V., Gribincea T., Zaharia V., Reintegrarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție, IRP, Chișinău, 2009;
15. Zaharia V., Pistrinciuc V., Racu A., Raport de monitorizare și evaluare a activității de reintegrare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție. - Ch. : „Cu drag” SRL, 2009, 36 p. ;
16. Adam A., Zaharia V., Cocîrță A., Cojocaru V. Ghidul rudelor persoanelor condamnate. Institutul de Reforme Penale. – Ch.: Helmax-Exim, 2006;
17. Popa V., Învăț să trăiești în comunitate. Ghidul persoanelor eliberate din locurile de detenție, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2006;
18. Zaharia V., Harconiță N., Popa V., Ghid de implicare comunitară în activitatea de probațiune în privința minorilor. - Ch.: „Bons Offices” S.R.L., 2010, 68 p.;
19. Anton M. Van Kalmthout, Reintegrarea socială și supravegherea infractorilor în opt țări Europene, Craiova, 2004;
20. Durnescu I., Manualul consilierului de reintegrare socială și supraveghere, Craiova, 2001;
21. <http://www.irp.md/probatiune.php>;
22. <http://www.justice.gov.md/index.php?cid=192>.
23. <http://www.cepprobation.org/>.